

Original Article

Internal Evaluation of the Department of Nursing of the Qom University of Medical Sciences in 2018, (Iran)

Mohammad Abbasi^{1*}, Sayideh Heidari¹, Masoumeh Akbari¹, Somayeh Momenyan², Hakimeh Dehdaghi¹

¹Medical Education Development Center, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

²Department of Epidemiology & Biostatistics, School of Public Health, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

***Corresponding Author:**
Mohammad Abbasi;
Medical Education Development Center, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran.

Email:
dr.mabbasi@muq.ac.ir

Received: 20 Oct, 2018
Accepted: 19 Feb, 2019

Abstract

Background and Objectives: Internal evaluation is a dynamic and continuous process, which has a high effectiveness and improves the quantity and quality of the group's education system due to the participation of all members of the group. The purpose of this study was internal evaluation of the Department of Nursing of Qom University of Medical Sciences in 2018.

Methods: This descriptive cross-sectional study was conducted in order to internal evaluation of the Department of Nursing of the school of Nursing and Midwifery of Qom University of Medical Sciences in 2018. Students, graduates, faculty members, and head of Department of Nursing, and dean and deputy of education and research of the faculty, were selected by census sampling method. A questionnaire approved by the Center for Studies of Qom University of Medical Sciences, was used during the first 6 months of the year 2018. Data analysis was carried out using descriptive statistics methods.

Results: In this study, the score percentage obtained by the Department of Nursing in 9 factors of internal evaluation was 89.78% for management and organization, 88.88% for mission and goals of education, 84.7% for faculty member, 79.6% for educational group, 79.86% for educational curriculum, 72.5% for assessment and evaluation, 69.34% for students, 68.76% for graduates, and 67.29% for physical space.

Conclusion: According to the results of this study, the highest score was related to the management and organization and the lowest score was for graduates and physical space.

Keywords: Program Evaluation; Students, Nursing; Educational status; Qom, Iran.

DOI: 10.29252/qums.13.1.S1.58

ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قم در سال ۱۳۹۷

محمد عباسی^{۱*}، سعیده حیدری^۱، معصومه اکبری^۱، سمیه مؤمنیان^۲، حکیمه دهقانی^۱

چکیده

زمینه و هدف: ارزیابی درونی، فرآیندی پویا و مداوم است که به دلیل مشارکت تمام اعضای گروه، اثربخشی بالایی داشته و باعث ارتقای کمی و کیفی نظام آموزشی گروه می شود. هدف از این مطالعه ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قم در سال ۱۳۹۷ بود.

روش بررسی: این مطالعه به روش توصیفی - مقطعی، جهت ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قم در سال ۱۳۹۷ انجام شد. دانشجویان، دانش آموزان، اعضای هیئت علمی گروه پرستاری، مدیر گروه پرستاری، ریاست و معاونین آموزشی و پژوهشی دانشکده، با روش نمونه گیری سرشماری وارد مطالعه شدند. برای جمع آوری اطلاعات، از پرسشنامه مورد تأیید مرکز مطالعات دانشگاه علوم پزشکی قم، در بازه زمانی ۶ ماه اول سال ۱۳۹۷ استفاده شد. داده ها به کمک روش های آمار توصیفی تجزیه و تحلیل شدند.

یافته ها: در این مطالعه، درصد امتیاز کسب شده گروه پرستاری در ۹ عامل ارزیابی درونی به ترتیب در مدیریت و سازمان دهی ۸۹/۷۸٪، رسالت و اهداف آموزشی ۸۸/۸۸٪، هیئت علمی ۸۴/۷٪، گروه آموزشی ۷۹/۶٪، برنامه آموزشی ۷۹/۸۶٪، حوزه سنجش و ارزیابی ۷۲/۵٪، دانشجویان ۶۹/۳۴٪، دانش آموزان ۶۸/۷۶٪ و فضای فیزیکی ۶۷/۲۹٪ به دست آمد.

نتیجه گیری: براساس نتایج این مطالعه، بالاترین امتیاز مربوط به عامل مدیریت و سازمان دهی و کمترین امتیاز مربوط به دانش آموزان و فضای فیزیکی بوده است.

کلیدواژه ها: ارزیابی برنامه، دانشجویان پرستاری؛ وضعیت آموزشی؛ قم، ایران.

^۱مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

^۲گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

*نویسنده مسئول مکاتبات:

محمد عباسی؛ مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

آدرس پست الکترونیکی:

dr.mabbasi@muq.ac.ir

تاریخ دریافت: ۹۷/۷/۲۸

تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۱/۳۰

لطفاً به این مقاله به صورت زیر استناد نمایید:

Abbasi M, Heidari S, Akbari M, Momenyan S, Dehdaghi H. Internal evaluation of the department of nursing of the Qom University of Medical Sciences in 2018, (Iran). Qom Univ Med Sci J 2019;13(Supple 1):58-65. [Full Text in Persian]

مامایی دانشگاه علوم پزشکی قم در سال ۱۳۹۰ نشان داد دوره‌های آموزشی، برنامه‌های درسی، غیردرسی و وضعیت دانشجوی در

شده‌نامه دانشگاه علوم پزشکی قم/ دوره سیزدهم، شماره اول، فروردین ۱۳۹۸
بند نوعی

International License Creative Commons

اعضای هیئت علمی و مسئولین دانشکده برای پی بردن به کمیت و کیفیت وضعیت آموزشی انجام می‌گیرد (۲،۳). این نوع ارزیابی از مؤثرترین فرآیندهای ارزیابی آموزشی بوده که به دلیل مشارکت تمام اعضای گروه آموزشی، اثربخشی بالایی دارد (۴).

مطالعات نشان می‌دهند ارزیابی کیفیت نظام دانشگاهی از انسجام خوبی برخوردار نیست و اطلاعات کافی برای بهبود و ارتقای کمیت و کیفیت وضعیت آموزشی تمامی دانشگاه‌ها و گروه‌های آموزشی در دسترس نمی‌باشد (۵-۷). برای دستیابی به این هدف، ابتدا نیاز به استقرار نظام ارزیابی درونی است (۸). پویایی نظام آموزشی دانشگاه‌ها نیز نیازمند انجام مداوم ارزیابی درونی می‌باشد. ارزیابی درونی باعث ارتقای کیفی نظام آموزشی با مشارکت اعضای هیئت علمی، شفافیت امور دانشگاهی و تقویت قدرت پاسخ‌گویی دانشگاه به جامعه با ارتقای کیفیت برون‌داده‌های خود می‌شود (۹). برای اجرای ارزیابی درونی، الگوهای متعددی ارائه شده است. الگوی «ارزشیابی مبتنی بر ملاک» از سال ۱۳۷۴ توسط شورای نظارت و گسترش آموزش پزشکی در بیشتر دانشگاه‌ها در گروه‌های علوم پزشکی در حال انجام است (۷). با توجه به پویایی و تحولات دانشگاه‌ها، بازبینی و ارتقای برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌ها و گروه‌های آموزشی، ضرورت تکرار ارزیابی درونی گروه‌ها دوچندان شده است (۱۰، ۱۱). اولین گروه آموزشی دانشگاه علوم پزشکی قم، گروه پرستاری است که فعالیت آموزشی، پژوهشی خود را با پذیرش دانشجوی کارشناسی پرستاری در سال ۱۳۷۶ آغاز کرده است. عابدینی و همکاران، ارزیابی درونی گروه پرستاری را در سال ۱۳۹۰ انجام دادند که نتایج نشان داد کمترین مطلوبیت مربوط به عامل «پایان‌نامه‌ها، فرصت‌های مطالعاتی و سمینارها» و مطلوبیت بالا مربوط به عوامل «اهداف و جایگاه سازمانی، مدیریت و تشکیلات گروه» «راهبردهای یادگیری و یاددهی» «خدمات و تجهیزات آموزشی» بوده است (۷). نتایج ارزیابی درونی گروه

بالاترین اثر ویژه‌نامه دانشگاه علوم پزشکی قم/ دوره سیزدهم، شماره اول، فروردین ۱۳۹۸

International License Creative Commons Attribution License 4.0

هیئت علمی

پایان‌نامه‌ها، فرصت‌های مطالعاتی و سمینارها در حد متوسط و کمترین امتیاز مربوط به امکانات و تجهیزات آموزشی می‌باشد (۱۱). لذا با عنایت به اینکه ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی، یکی از اولویت‌های مهم و مورد تأکید مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی قم است؛ این مطالعه با هدف ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قم در سال ۱۳۹۷ انجام شد تا نقاط قوت و ضعف این گروه تعیین گردد و مسئولین و اعضای محترم هیئت علمی در جهت رفع نواقص و ارتقای کمی و کیفی خدمات آموزشی خود تلاش کنند.

روش بررسی

این مطالعه، به روش توصیفی - مقطعی جهت ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قم در سال ۱۳۹۷ انجام شد. جهت نمونه‌گیری و جمع‌آوری اطلاعات از روش سرشماری استفاده گردید. واحدهای مورد پژوهش در این مطالعه شامل: دانشجویان، دانش‌آموختگان، اعضای هیئت علمی گروه پرستاری، مدیر گروه پرستاری، ریاست و معاونین آموزشی و پژوهشی، مسئول EDO، مسئول کتابخانه، مدیر اداره عمومی و مسئول سایت کامپیوتر دانشکده بود.

با توجه به اینکه ارزیابی درونی گروه‌های آموزشی، از اولویت‌های مرکز مطالعات و توسعه آموزش

EDC (Education Development Center) دانشگاه علوم پزشکی قم بود؛ به‌منظور ارزیابی گروه‌های آموزشی، پرسشنامه‌های تأییدشده در اختیار دانشکده‌ها قرار داده شد.

این پرسشنامه شامل ۹ عامل به شرح زیر بود:

- ۱- عامل رسالت و اهداف که توسط ریاست، معاون آموزشی، مدیر گروه و مسئول EDO دانشکده ارزیابی شد.
- ۲- عامل مدیریت و سازمان‌دهی که توسط ریاست دانشکده، معاون آموزشی و اعضای هیئت علمی مورد ارزیابی قرار گرفت.

۳- عامل برنامه آموزشی که توسط دانشجویان ارزیابی شد.

۴- عامل هیئت علمی در زمینه رضایت و مشخصات دموگرافیک اعضای هیئت علمی و پرسشنامه‌های ترکیب، توزیع و توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی که توسط ریاست، معاون آموزشی، مدیر گروه و مسئول EDO دانشکده مورد ارزیابی قرار گرفت.

۵- عامل گروه آموزشی که توسط ریاست، معاون آموزشی، مدیر گروه و اعضای هیئت علمی ارزیابی شد.

۶- عامل دانشجویان که توسط دانشجویان و معاون آموزشی ارزیابی شد؛

۷- عامل فضای فیزیکی که توسط ریاست، معاون آموزشی، اعضای هیئت علمی، مسئولین هر واحد ارزیابی شد؛

۸- عامل سنجش و ارزشیابی که توسط ریاست، معاون آموزشی، مدیر گروه و مسئول EDO دانشکده ارزیابی شد و

۹- عامل دانش‌آموختگان که توسط دانش‌آموختگان ارزیابی گردید.

برای جمع‌آوری اطلاعات (در بازه زمانی ۶ ماه اول سال ۱۳۹۷)، پرسشنامه به واحدهای مورد پژوهش داده شد و برای افرادی که در رشته پرستاری در بازه زمانی سه ساله از سال ۱۳۹۶-۱۳۹۴ فارغ‌التحصیل کارشناسی پرستاری در دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی قم بودند، ارسال گردید.

همچنین نتایج براساس تعداد ملاک‌ها، نشانگرها و سؤالات پرسشنامه در سه دسته: مطلوب (۷۵-۱۰۰٪)، نسبتاً مطلوب (۵۰-۷۵٪) و نامطلوب (زیر ۵۰٪) رتبه‌بندی شد.

جدول شماره ۱: وضعیت ملاک‌های مورد ارزیابی گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قم، سال ۱۳۹۷

ملاک‌های مورد ارزیابی			ارزیابی وضعیت		رتبه بر اساس درصد امتیاز کسب‌شده	
مجموع حداکثر امتیاز قابل نصب	مجموع امتیاز کسب‌شده	درصد امتیاز کسب‌شده	مطلوب (۷۵-۱۰۰)	نسبتاً مطلوب (۵۰-۷۵)	نامطلوب (کمتر از ۵۰)	
۱- حوزه رسالت و اهداف آموزشی	۲۷	۲۴	۸۸/۸۸	*		
۲- حوزه مدیریت و سازمان‌دهی	۹۶	۸۶/۱۹	۸۹/۷۸	*		
۳- حوزه هیئت علمی	۱۳۲	۱۱۱/۸۱	۸۴/۷۰	*		
۴- حوزه برنامه آموزشی	۹۳	۶۴/۸۸	۶۹/۷۶	*		
۵- حوزه گروه آموزشی	۸۴	۶۷/۰۸	۷۹/۸۶	*		
۶- حوزه دانش‌آموختگان	۳۹	۲۶/۸۲	۶۸/۷۶	*		
۷- حوزه فضای فیزیکی	۳۰۹	۲۰۷/۹۲	۶۷/۲۹	*		
۸- حوزه دانشجویان	۱۴۱	۹۷/۷۸	۶۹/۳۴	*		
۹- حوزه سنجش و ارزیابی	۲۴	۱۷/۴	۷۲/۵	*		

ملاک‌ها در وضعیت مطلوب بوده‌اند.

در حوزه هیئت علمی نیز ملاک مشاوره و راهنمایی دانشجویان، وضعیت نامطلوب داشت. همچنین در این حوزه، دو ملاک

جدول شماره ۲، نمره ملاک‌های مربوط به هریک از عوامل را نشان می‌دهد. با توجه به نمرات مربوط به ملاک‌های عامل رسالت، اهداف آموزشی، مدیریت و سازمان‌دهی؛ تمامی

جهت داده‌های کمی، امتیاز هر نشانگر برحسب امتیاز هر گزینه در فراوانی آن نسبت به تعداد پاسخ‌ها محاسبه گردید و فقط موارد مطلوب به‌عنوان نقطه قوت و موارد نسبتاً مطلوب و نامطلوب به‌عنوان نقطه ضعف در نظر گرفته شدند.

داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۰، جداول فراوانی و شاخص‌های میانگین $\pm$ انحراف معیار برای داده‌های کمی و درصد برای داده‌های کیفی تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها

نتایج ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قم در جدول شماره ۱ و ۲ آورده شده است.

از مجموع این ۹ عامل، در ۴ عامل (رسالت و اهداف آموزشی، مدیریت و سازمان‌دهی، هیئت علمی و گروه آموزشی)، وضعیت مطلوب بود. همچنین در ۵ عامل (برنامه آموزشی، دانش‌آموختگان، فضای فیزیکی، دانشجویان و حوزه سنجش و ارزیابی) وضعیت نسبتاً مطلوب گزارش شد. از میان تمامی این عوامل، دو عامل مدیریت و سازمان‌دهی، رسالت و اهداف آموزشی به ترتیب بالاترین امتیاز را کسب کردند؛ درحالی‌که دو عامل فضای فیزیکی و دانش‌آموختگان، پایین‌ترین امتیاز را داشتند (جدول شماره ۱).

و مابقی ملاک‌ها وضعیت مطلوب داشتند. همچنین تمامی ملاک‌های فضای فیزیکی، وضعیت نسبتاً مطلوب داشتند. در حوزه دانشجویان، ملاک وضعیت نظرات دانشجویان، مطلوب و بقیه ملاک‌ها نسبتاً مطلوب بود. در حوزه سنجش و ارزیابی نیز تمامی ملاک‌ها نسبتاً مطلوب بودند (جدول شماره ۲).

۶۱ پژوهشی

ملاک‌ها

International License Creative Commons

وضعیت مطلوب داشتند. تمامی ملاک‌های حوزه برنامه آموزشی دارای وضعیت مطلوب بودند. در حوزه گروه آموزشی، ملاک امکانات و تجهیزات و منابع مالی مورد نیاز گروه، وضعیت

نام

جدول شماره ۲: وضعیت عوامل ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قم، سال ۱۳۹۷

ردیف	عامل	ملاک	بازه	نمره
۱	حوزه رسالت و اهداف آموزشی	۱- وجود کوریکولوم	۲-۶	۶
		۲- وجود اهداف آموزشی	۵-۱۵	۱۳
		۳- بازنگری رسالت و اهداف آموزشی	۱-۳	۲/۵
		۴- مشارکت اساتید در تدوین اهداف گروه	۱-۳	۲/۵
۲	حوزه مدیریت و سازمان‌دهی	۱- مدیر گروه	۱۴-۴۲	۳۶/۲۹
		۲- وظایف مدیر گروه	۱۸-۵۴	۴۹/۹
۳	حوزه هیئت علمی	۱- ترکیب و توزیع اعضای هیئت علمی	۳-۹	۵
		۲- فعالیت آموزشی	۲-۶	۵
		۳- طرح درس	۵-۱۵	۱۲/۷۵
		۴- برنامه آموزش دروس نظری و بالینی	۴-۱۲	۱۰/۵
		۵- اعلام به موقع نمرات	۲-۶	۵/۲۵
		۶- حضور در جلسات گروه	۲-۶	۵/۵
		۷- مشاوره و راهنمایی دانشجویان	۴-۱۲	۵
		۸- ارزشیابی	۲-۶	۵/۵
		۹- توانمندی‌های آموزشی اعضا هیئت علمی	۱۱-۳۳	۳۱/۱۷
		۱۰- توانمندی‌های پژوهشی اعضای هیئت علمی	۱۲-۳۶	۲۶/۱۴
۴	حوزه برنامه آموزشی	۱- فرآیند آموزش نظری	۱۶-۴۸	۳۶/۳۹
		۲- فرآیند آموزش بالینی	۱۵-۳۰	۲۸/۴۹
۵	حوزه گروه آموزشی	۱- وظایف گروه آموزشی	۷-۲۱	۱۹/۴۴
		۲- تعامل گروه آموزشی	۲-۶	۵/۷۲
		۳- ساختار گروه آموزشی	۸-۲۴	۲۲/۲۲
		۴- ارزشیابی گروه آموزشی	۲-۶	۵/۶۵
		۵- امکانات و تجهیزات گروه	۵-۱۵	۷/۴۱
		۶- فضای آموزشی	۲-۶	۳/۷۱
		۷- منابع مالی مورد نیاز گروه	۲-۶	۲/۹۳
۶	حوزه دانش‌آموختگان	-	۱۳-۳۹	۲۶/۸۲
۷	حوزه فضای فیزیکی	فضای فیزیکی دانشکده	۲۶-۷۸	۴۹/۳۱
		فضای فیزیکی کلاس درس	۱۷-۵۱	۳۸/۲۸
		فضای فیزیکی کتابخانه	۳۳-۹۹	۶۳
		فضای فیزیکی اتاق اساتید	۱۴-۴۲	۳۴/۳۳
		فضای فیزیکی اتاق کامپیوتر	۱۳-۳۹	۲۳
۸	حوزه دانشجویان	نظرات دانشجویان ۱	۱۶-۴۸	۳۷/۹
		رضایت دانشجویان ۲	۱۴-۴۲	۲۶/۸۸
		نظرات معاونت آموزی در مورد وضعیت دانشجویان ۲	۱۷-۵۱	۳۳
۹	حوزه سنجش و ارزشیابی	امتحانات نظری	۴-۱۲	۸/۴
		امتحانات بالینی	۴-۱۲	۹

اه علوم

پزشکی قم در حیطه‌های رسالت و اهداف آموزشی، مدیریت و سازمان‌دهی، هیئت‌علمی و گروه آموزشی، وضعیت مطلوبی دارد. عابدینی و همکاران نیز در مطالعه خود، وضعیت گروه پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی قم را در سال ۱۳۹۰، در تمامی حیطه‌ها بجز حیطه «پایان‌نامه، فرصت‌های مطالعاتی و سمینارها» مطلوب گزارش کردند (۷). در ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، عامل اهداف و جایگاه سازمانی، هیئت‌علمی، فرآیند یاددهی یادگیری و آموزش بالینی در حد مطلوب و عامل دانشجویان، دوره‌های آموزشی، برنامه‌های درسی و غیردرسی، تجهیزات آموزشی، پژوهشی، آزمایشگاهی و تشخیصی در حد نسبتاً مطلوب و عامل طرح‌های پژوهشی در حد نامطلوب ارزیابی شد (۱۰). وضعیت گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قم نیز در حیطه‌های برنامه آموزشی، دانش‌آموختگان، فضای فیزیکی، دانشجویان، حوزه سنجش و ارزیابی، وضعیت نسبتاً مطلوبی داشت. با توجه به اینکه گروه پرستاری در برنامه آموزشی از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردار بوده است؛ بنابراین ضرورت تلاش بیشتر مدیر گروه در برنامه‌ریزی هر ترم را نشان می‌دهد. همچنین در سال‌های اخیر، میزان پذیرش دانشجویان پرستاری تقریباً دو برابر شده و گروه پرستاری با کمبود زمان و فضای فیزیکی مواجه است که همین عامل باعث بروز مشکلاتی در برنامه‌ریزی آموزشی شده و گاهی نیز نارضایتی دانشجویان و اساتید را به همراه داشته است.

در زمینه دانش‌آموختگان، وضعیت گروه نسبتاً مطلوب بود. در مطالعه عابدینی و همکاران نیز عامل «دانش‌آموختگان» کمترین امتیاز را بعد از عامل «پایان‌نامه‌ها، فرصت‌های مطالعاتی و سمینارها» به خود اختصاص داد (۷). در مطالعه محمدی و همکاران، کمترین امتیاز مربوط به استانداردهای دانش‌آموختگان در هر چهار گروه آموزشی گروه پرستاری بود (۱۲). با توجه به این نتایج، پیشنهاد می‌شود در دانشکده پرستاری و مامایی، دفتر ارتباط با دانش‌آموختگان رشته پرستاری دایر گردد تا ارتباط

دانشجویان بعد از فراغت از تحصیل با اساتید و دانشکده حفظ شود.

همچنین برنامه‌هایی برای آموزش مداوم دانش‌آموختگان در نظر گرفته شود و دانشگاه‌های علوم پزشکی و سازمان نظام پرستاری در زمینه آموزش ضمن خدمت دانش‌آموختگان، برنامه‌های مدون داشته باشند.

در حال حاضر، دانشکده پرستاری و مامایی با کمبود فضای فیزیکی مواجه است. این امر در پی افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو، اضافه‌شدن تحصیلات تکمیلی و جذب دانشجویان مامایی در مقطع کارشناسی بوده که توجه فوری مسئولین دانشگاه را می‌طلبد؛ البته در اکثر دانشگاه‌های علوم پزشکی، کمبود فضای فیزیکی گزارش شده است. گروه پرستاری این دانشکده در حوزه دانشجویی، وضعیت نسبتاً مطلوبی داشت، احتمالاً مهم‌ترین علت این یافته می‌تواند افزایش ظرفیت پذیرش باشد که نیاز به بررسی‌های بیشتری دارد. همچنین در حوزه سنجش و ارزیابی گروه پرستاری، وضعیت گروه نسبتاً مطلوب گزارش شد. در این حیطه، به دلیل نبود فضای فیزیکی مناسب و دایره امتحانات، همچنین نداشتن فرم ارزشیابی اختصاصی برای گروه بالینی، وضعیت گروه نسبتاً مطلوب بوده است. محمدی و همکاران در مطالعه‌ای، وضعیت دوره‌های آموزشی و برنامه درسی را مطلوب گزارش کردند (۱۲). رفیعی و همکاران نیز وضعیت منابع و تجهیزات موجود در بخش‌ها را برای آموزش بالینی در حد ضعیف توصیف کردند (۱۳). با توجه به نتایج مربوط به ملاک‌های موردنظر؛ ملاک‌های عامل رسالت، اهداف آموزشی، مدیریت و سازمان‌دهی در وضعیت مطلوب بوده‌اند. در حوزه هیئت‌علمی نیز ملاک مشاوره و راهنمایی دانشجویان، وضعیت نامطلوب داشته است. همچنین با در نظر گرفتن اینکه اولین ورودی دانشجویان تحصیلات تکمیلی گروه پرستاری دانشکده، در سال ۱۳۹۴ بوده است؛ لذا وضعیت نسبتاً مطلوب این ملاک شاید به دلیل نداشتن تجربه کافی اساتید محترم گروه بوده و ضروری است تحصیلات تکمیلی دانشگاه در جهت توانمندی گروه؛ کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی مناسب برگزار کند.

ترکیب و توزیع اعضای هیئت‌علمی و توانمندی‌های پژوهشی اعضای هیئت‌علمی نیز وضعیت نسبتاً مطلوب داشت، با توجه به

این مسئله که تعدادی از اساتید در مأموریت آموزشی هستند و دانشگاه برای جبران این کمبود، نیروی طرح تعهد جذب کرده و

زه‌نامه دانشگاه علوم پزشکی قم/ دوره سیزدهم، شماره اول، فروردین ۱۳۹۸

نشکده را

International License Creative Co

تحت تاثیر فرار داده است. در مطالعه رفیعی نیز اعضای هیئت علمی در زمینه پژوهشی، عملکرد مطلوبی نداشتند (۱۳).

عابدینی و همکاران در ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشکده پرستاری قم در سال ۱۳۹۰، یکی از نقاط ضعف گروه پرستاری را کمبود امتیازات مربوط به عامل «هیئت علمی» بیان کردند که نشان می‌دهد هنوز گروه پرستاری در این ملاک وضعیت نسبتاً مطلوبی دارد. جذب هیئت علمی با توزیع مناسب مرد و زن، ایجاد زمینه‌های لازم برای فرصت‌های مطالعاتی و فرصت‌های مناسب برای توسعه فردی اساتید و ادامه تحصیل، از راهکارهای توانمندسازی گروه می‌باشد. همچنین در این مطالعه به فعالیت‌های پژوهشی هیئت علمی گروه پرستاری اشاره شده که در وضعیت خوبی قرار نداشتند (۷). در مطالعه حاضر ملاک‌هایی همچون ملاک امکانات، تجهیزات و منابع مالی مورد نیاز گروه در وضعیت نامطلوب بود؛ بنابراین با توجه به جابه‌جایی دانشکده و استقرار در فضای جدید، هنوز تجهیزات دانشکده کامل نشده و منابع مالی مورد نظر تخصیص نشده است که مسئولین دانشگاه باید در این زمینه عنایت ویژه داشته باشند. در ملاک فضای آموزشی، وضعیت نسبتاً مطلوب گزارش شد که دانشکده در حال حاضر برای جبران فضای فیزیکی از سایر مکان‌های آموزشی استفاده می‌کند. عابدینی و همکاران در ارزیابی درونی گروه پرستاری قم در سال ۱۳۹۰ «امکانات و تجهیزات آموزشی» دانشکده را در حد مطلوب گزارش کردند (۷). قابل ذکر است تعداد دانشجویان در بازه زمانی ۱۳۹۷-۱۳۹۰ بیش از دو برابر شده است.

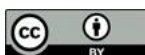
یکی از محدودیت‌های این مطالعه، دسترسی دشوار به دانش‌آموختگان بود؛ لذا پیشنهاد می‌گردد دفتر ارتباط با دانش‌آموختگان دایر شود. همچنین ارزیابی درونی گروه پرستاری در بازه‌های زمانی مشخص تکرار گردد و با مقایسه مداوم، وضعیت گروه مورد ارزشیابی دقیق علمی قرار گیرد.

نتیجه گیری

در مطالعه حاضر، گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قم در ۹ عامل مورد ارزیابی درونی قرار گرفت که در نتیجه، این گروه در عامل‌های رسالت و اهداف آموزشی، مدیریت و سازمان‌دهی، هیئت علمی و گروه آموزشی، وضعیت مطلوبی داشتند. لازم است با آگاهی از این حیطه‌ها، مسئولین دانشکده در ارتقای هرچه بیشتر این عامل‌ها تلاش کنند. گروه پرستاری در پنج عامل برنامه آموزشی، دانش‌آموختگان، فضای فیزیکی، دانشجویان و حوزه سنجش و ارزیابی، از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردار بود؛ لذا لازم است گروه پرستاری بیشترین توجهات خود را معطوف این عوامل کند و مدیر گروه نیز اعضای گروه را در برنامه‌ریزی آموزشی مشارکت دهد. همچنین با دایر کردن دفتر ارتباط با دانش‌آموختگان در زمینه آموزش ضمن خدمت، خدمات آموزشی پژوهشی، زمینه‌های ادامه تحصیل برای دانش‌آموختگان را فراهم کند. از طرفی، با توجه به کمبود فضای فیزیکی دانشکده و تاثیر نامطلوب آن هم برای دانشجویان و هم برای اساتید، در اسرع وقت فضای مناسب آموزشی برای دانشکده در نظر گرفته شود و با توجه به امکانات موجود، در پذیرش تعداد دانشجویان تجدیدنظر کند. در حوزه سنجش و ارزیابی نیز با دایر کردن دفتر امتحانات و ایجاد فضای مناسب (برای گرفتن امتحانات و تدوین فرم‌های ارزشیابی متناسب)، برای گروه تلاش نماید.

تشکر و قدردانی

این مقاله منتج از طرح تحقیقاتی مصوب معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی قم با کد اختصاصی کمیته اخلاق MUQ.REC.1395.159 با عنوان «ارزیابی درونی گروه پرستاری دانشگاه علوم پزشکی قم، سال ۱۳۹۵» می‌باشد. بدین وسیله از حمایت‌های مادی و معنوی این دانشگاه، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی و مشارکت‌کنندگان این پژوهش تقدیر و تشکر می‌شود.

References:

1. Mohammadi R, Eshaghi F, Arefi M. Internal evaluation: Appropriate strategic for quality evaluation and improvement of management in departments at universities (the case of Iran). *Procedia-Social Behav Sci* 2012;69:719-28. Link
2. Kavoussi H, Ebrahimi A, Amini K, Rezaei M, Omid N. Internal evaluation: A tool for improving educational quality in the department of dermatology of Kermanshah University of Medical Sciences. *J Dermatol Cosmet* 2016;7(1):38-45. [Full Text in Persian] Link
3. Farzianpour F, Ansari M, Hosseini S. Internal evaluation in Biochemistry Department, Medicine Faculty, Tehran University of Medical Sciences. *Am J Agric Biol Sci* 2014;9(4):517. Link
4. Parsa Yekta Z, Salmaani Barough N, Monjamed Z, Farzianpour F, Eshraghian M. Internal evaluation in faculty of nursing and midwifery, Tehran University of Medical Sciences. *Hayat* 2005;11(2):71-8. [Full Text in Persian] Link
5. Marques HO, Campello RJ, Zimek A, Sander J, editors. On the internal evaluation of unsupervised outlier detection. *Proceedings of the 27th International Conference on Scientific and Statistical Database Management*. New York: ACM; 2015. Link
6. Szabó GH. Approaches for internal evaluation of universities in a new public responsibility framework of ESG 2015. *Qual Assur Rev* 2017;7(2). Link
7. Abedini Z, Khoramirad A, Akhoundzade K, Heidari S. Internal evaluation of the department of nursing of the school of nursing and midwifery, Qom University of Medical Sciences. *Qom Univ Med Sci J* 2013;7(S1):64-71. [Full Text in Persian] Link
8. Nevo D. The dialog between internal and external evaluation. *New Dir Eval* 2018;2018(157):57-60. Link
9. Yusa A, Hynie M, Mitchell S. Utilization of internal evaluation results by community mental health organizations: Credibility in different forms. *Eval Program Plann* 2016;54:11-8. Link
10. Shahabinejad M, Ansari A, Negahban T, Halakoi M, Soltani A, Alidalaki S, et al. Internal Evaluation of Nursing Course in Rafsanjan University of Medical Sciences. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2013;12(5):353-64. [Full Text in Persian] Link
11. Ahmari Tehran H, Raisi M, Dadkhah Tehrani T, Mehran N, Jafarbegloo E. Internal Evaluation of midwifery department of nursing & midwifery faculty in Qom University of Medical Sciences. *Qom Univ Med Sci J* 2013;7(S1):31-36 [Full Text in Persian] Link
12. Mohamadi N, Hasanian M, Borzou SR, Amini R. The comparison of internal evaluation of 4 nursing departments in nursing and midwifery faculty of Hamedan university of medical sciences. *Avicenna J Nurs Midwifery Care* 2013;21(1):66-76. [Full Text in Persian] Link
13. Rafiee GH, Khodadady Zadeh A, Kazemi M, Shahabi M, Raveri A, Bakhshi H. Internal evaluation of medical surgical nursing department of Rafsanjan University of Medical Sciences. *Koomesh* 2004;5(2):9-18. [Full Text in Persian] Link